

N:o 110.

Af Herr **P. O. Hörnefeldt**: Om tillägg till stadgandet i 17 Kap. 6 §
Rättegångs-balken om rättegångskostnad.

I 17 Kap. 5 § Rättegångs-balken är stadgadt, att den vittne påkallat skall betala vittnet dess resekostnad och tåring efter dess värdighet. Detta stadgande tillämpas, så vidt jag har mig bekant, vid alla domstolar, då enskild part inkallat vittne, på det enligt min uppfattning riktiga sätt, att den enskilda parten ålägges att genast, utan afvaktan på målets afgörande, utgifva till vittnet den ersättning, hvartill han i nämnda hänseende är berättigad. Då åter allmän åklagare å tjenstens vägnar för talan och han för densammans styrkande åberopar vittne, är tillämpningen helt anorlunda. I så fall antecknas endast i protokollet vittnets anspråk på ersättning jemte uppgift på längden af den väg han måst färdas till tingsstaden, och af den tid, han måst uppehålla sig derstädes i och för vittnesmålet, och pröfningen af anspråket företages först i sammanhang med målets afgörande; hvarvid den tilltalade, om han varder fälld åt saken, förpligtas godtgöra de vittnen, hvilkas utsagor innehålla någon till nyssberörda utgång af målet verkande omständighet. Öfriga vittnen förpligtas åklagaren att ersätta likasom alla dem, hvilka åklagaren inkallat i de mål, der den tilltalade ej ådömes ansvar.

Denma lagtillämpning, hvilken jag tror vara den vanligaste vid både under- och öfverdomstolar och vid framställningen hvaraf jag alldeles lemnat åsido de fall, då angifvare är ersättningskyldig, synes mig innebära en dubbel orättvisa. Först gå nemligen vittnena derigenom ofta miste om sin rätt, då den sakfälda saknar tillgång till ersättningens gäldande, eller

kunna de åtminstone ej utbekomma den utan mycket besvär, omkostnader och tidsutdrägt, hvilket är nästan oundvikligt, då målet ej afgöres vid samma rättegångstillfälle, som vittnesmålet afsäges, utan först sednare.

För det andra synes mig omförmälda förfarande innebära en orättvisa mot den allmänna åklagaren. Det kan väl icke ifrågasättas, att han ju icke förer talan för det allmänna eller Staten, hvars ombud åklagaren således i sjelfva verket måste anses vara. Men icke förpligtas väl eljest någonsin ombudet att ersätta de vittneu, han inkallat för styrkande af sin hufvudmans talan.

Dessutom tror jag det nuvarande tillämpningsskälet icke kunna annat än i flera fall vara menligt för det allmänna, i hvars intresse det måtte ligga, att ordningen upprätthålles och således äfven att åklagaren, som det tillkommer att vaka deröfver och beifra deremot stridande lagöfverträdelse, behörigen fullgör detta sitt åtagande. Men icke må man undra deröfver, att den merendels knappt aflönade och i temligen torftiga omständigheter lefvande tjenstemannen tvekar, der han ej är fullt säker om utgången, att genom åtals auställande och vittnens inkallande ådraga sig för honom ganska kännbara kostnader, hvilket isynnerhet är att befara, då fråga är om sådana i lagen med straff belagda handlingar, som folket i allmänhet ej anser brottsliga, såsom exempelvis fallet å vissa orter är med smuggeri, åverkan å Kronans mark och oloflig tillverkning eller försäljning af brännvin. I flera mål, der åklagaren eger andel i utfallande böter, ligger väl häri för honom en sporre till verksamhet i ifrågavarande hänseende, men sedan numera de flesta böter tillfalla Kronan, har äfven nämnda driffjeder till beifrande af allmänna ordningen störande förbrytelser förfallit; och så mycket nödvändigare är det att åklagaren ej må genom sjelfva sitt nit att redligen och oförtröttadt fullgöra sina tjensteåligganden ådraga sig ekonomiskt lidande.

Oaktadt jag, på sätt jag i början antydde, hyser tvifvel, om den omnämnda lagtillämpningen är fullt riktig, lærer väl, sedan den så allmänt gjort sig gällande och särdeles sedan densamma vunnit stöd af Kongl. Kungörelserna den 20 November 1845, den 8 Oktober 1851 och den 23 Mars 1858, någon ändring deri ej kunna ske utan uttryckligt lagstadgande. Jag får derföre och enär den i nyssnämnda Kongl. Kungörelse bestämda ersättning för vittnes resekostnad och uppehälle synes numera vara för låg vördsamt föreslå:

att Riksdagen ville för sin del besluta, med upphäfvande af åberopade Kongl. Kungörelser, utfärdande af en författning af det ungefärliga innehåll att lagens stadgande i 17 Kap 5 § Rättegångs-

gångs-balken, att den, som vittne påkallat, skall betala dess resekostnad och taring, bör äfven tillämpas i brottmål, som af allmän åklagare åtalas, hvadan den, som allmän åklagare å tienstens vägnar åberopat till vittne i dylikt mål och som af sådan anledning inställt sig vid domstol, skall, derest vittnet det äskar, vid samma rättegångstillfälle tilläggas ersättning af allmänna medel för dess resekostnad och uppehälle med högst en Riksdaler för hvarje dag, som i och för resan och vistandet vid domstolen erfordras, samt skjutsersättning för en häst fram och åter; hvilken ersättning skall till vittnet uppå dess anmälan, med företeende af första domstols beslut, utbetalas å landet af kronofogden i det fögderi, der målet varit handlagdt, och i städerna utom Stockholm af Magistraten, samt i Stockholm af Statskontoret.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1870.

P. O. Hörnfeldt.

N:o III.

Af Herr J. Bergström: Om befrielse för Westerbergslagen, Skinnskattebergs och Norbergs bergslager från skyldighet att erlägga tackjernstionde.

Under sistförflutna riksdag aflät Kongl. Maj:t nådig Proposition om upphörande af tackjernstionde inom rikets alla bergslager emot vissa vilkor; denna nådiga Proposition godkändes icke utaf Riksdagen, af skäl att

Bih. till Riksd. Prot. 1870. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 10 Häft. 3